

Kurzus kódja(i): FLM-241.05
FLMD-111.04
FLMD-211.04

Kurzus címe: Egyetemes filmtörténet a 70-es, 80-as években
Bevezetés a filmtörténetbe 4.: Egyetemes filmtörténet a 70-es, 80-as években
Egyetemes filmtörténet a 70-es, 80-as években

Tanár neve: Pápai Zsolt

Kurzus időpontja, helye: kedd 15 30–17 00; 34-es terem

Vetítések időpontja, helye: 1. vetítés: hétfő 17 00–19 00; 34;
2. vetítés: kedd 17 00–19 00; 34
Az első héten, szept. 14-én, az előadás időpontjában is vetítés lesz!

Kurzus típusa: Előadás

Kurzus leírása: Az előadáson az európai újhullámok levonulásától (1968/69-től) a posztmodern zászlóbontásáig tartó filmtörténeti időszakot vizsgáljuk meg stílus-, műfaj- és intézménytörténeti megközelítésben. A kurzuson hallottak feldolgozásához *feltétlenül szükséges* a filmművészeti modernizmus (az 1945–1968 közötti filmtörténeti periódus) főbb tendenciáinak ismerete!

Témák:

1. **Poszt'68: politikus–kritikus film. A politikai modernizmus tündöklése és bukása.**
2. **A prágai tavasz (és ősz) után. A kelet-európai film a pangás évtizedében.**
3. **A modern filmformák válsága és a szerzői film halála.**
4. **Modern és posztmodern között: a svájci és a német újfilm a hetvenes években.**
5. **A modernizmus utóvédharca 1.: a kínai ötödik generáció és a tajvani újhullám. Kínai nyelvű populáris film Hongkong és Tajvan.**
6. **A modernizmus utóvédharca 2.: a kortárs iráni film.**
7. **Új régiók a világ mozgókép-térképén: a nyugat-afrikai film példája.**
8. **Európai művészfilmes hatások a hatvanas–hetvenes évtized amerikai filmjeiben. Hollywoodi Reneszánsz.**
9. **A Hollywoodi Reneszánsz alkonya és Új-Hollywood hajnala. A posztklasszikus blockbuster megszületése.**
10. **Videoboom és klipesztétika. Új médiumok, technikai fejlesztések, stílusváltások a hetvenes–nyolcvanas években.**
11. **A filmes posztmodern (?). Műfaji destrukció és rekonstrukció.**
12. **A posztmodern kezdetei az európai filmben.**

Kurzus teljesítésének követelményei: Írásbeli teszt a félév végén. Ezt csak az a hallgató írhatja meg, aki előzőleg minimum 70%-os eredménnyel megold egy filmismereti tesztet.

Vetített filmek: 1. **Poszt'68: politikus–kritikus film. A politikai modernizmus tündöklése és bukása.**

szept. 13: Luis Buñuel: *A burzsoázia diszkrét bája*
szept. 14.: Dusan Makavejev: *Sweet Movie*
szept. 14.: Marco Ferreri: *A nagy zabálás*

2. **A prágai tavasz (és ősz) után. A kelet-európai film a pangás évtizedében.**

szept. 20.: Andrzej Wajda: *Márványember*
szept. 21. Nyikita Mihalkov: *Etűdök gépzongorára*

3. **A modern filmformák válsága és a szerzői film halála.**

szept. 27.: Wim Wenders: *A dolgok állása*
szept. 28.: Nicholas Roeg: *Ne nézz vissza!*

4. **Modern és posztmodern között: a svájci és a német újfilm a hetvenes években.**

okt. 4.: Rainer Werner Fassbinder: *A félelem megeszi a lelket*

---

okt. 5.: Werner Herzog: *Aguirre, Isten haragja*

5. A modernizmus utóvédharca 1.: a kínai ötödik generáció és a tajvani újhullám.

Kínai nyelvű populáris film: Hongkong és Tajvan.

okt. 11.: Hou Hsiao-hsien: *A szomorúság városa I.*
okt. 12.: Hou Hsiao-hsien: *A szomorúság városa II.*
okt. 18.: Chen Kaige – Zhang Yimou: *Sárga föld*
okt. 19.: John Woo: *Egy jobb holnap*

6. A modernizmus utóvédharca 2.: a kortárs iráni film.

nov. 1.: Abbas Kiarostami: *Hol a barát háza?*
nov. 2.: Mohsen Makhmalbaf: *A biciklista*

7. Új régiók a világ mozgókép-térképén: a nyugat-afrikai film példája.

nov. 8.: Ousmane Sembene: *Xala – Az átok és A kordés férfi* (kisjátékfilm)
nov. 9.: Souleymane Cissé: *Yeelen – Fényesség*

8. Európai művészfilmes hatások a hatvanas–hetvenes évtized amerikai filmjeiben. Hollywoodi Reneszánsz.

nov. 15.: Sam Peckinpah: *Vad banda*
nov. 16.: Robert Altman: *Tolvajok, mint mi*

9. A Hollywoodi Reneszánsz alkonya és Új-Hollywood hajnala. A posztklasszikus blockbusterek megszületése.

nov. 22.: Martin Scorsese: *Aljas utcák*
nov. 23.: Steven Spielberg: *Cápa*

10. Videoboom és klipesztétika. Új médiumok, technikai fejlesztések, stílusváltozások a hetvenes–nyolcvanas években.

nov. 29.: Stanley Kubrick: *Ragyogás*
nov. 30.: Steven Lisberger: *TRON, avagy a számítógépek lázadása*

11. A filmes posztmodern (?). Műfaji destrukció és rekonstrukció.

dec. 6.: Joel és Ethan Coen: *Miller's Crossing – A halál keresztútján*
dec. 7.: David Lynch: *Kék bársony*

12. A posztmodern kezdetei az európai filmben.

dec. 13.: Peter Greenaway: *A szakács, a tolvaj, a feleség és a szeretője*
dec. 14.: Luc Besson: *Metró*

Kötelező és ajánlott irodalom: Az egyes témákhoz magadott szakirodalmi tételek közül az első kötelező, a többi ajánlott.

1. Poszt'68: politikus–kritikus film. A politikai modernizmus tündöklése és bukása.

Kovács András Bálint: *A modern film irányzatai. Az európai művészfilm, 1950–1980.* Budapest: Palatinus, 2005. pp. 370–401.
Bikácsy Gergely: *Bolond Pierrot moziba megy. A francia film ötven éve.* Budapest: Héttorony – Budapest Film, 1992. pp. 368–380.
Kornis Mihály: *Az Apokalipszis diszkrét bája. A nagy zabálás.* In: Uő: *A félelem dicsérete.* Budapest: Szépirodalmi Könyvkiadó, 1989. pp. 177–183.
Kovács András Bálint: *Mozipravda. Godard '68. Filmvilág, 2008/6.* pp. 9–12.
Pápai Zsolt: *Az ideológia vége. Filmvilág, 2008/5.* pp. 9–11.

2. A prágai tavasz (és ősz) után. A kelet-európai film a pangás évtizedében.

Kovács István: *A Paradicsomon innen. Márványember, Vasember. Filmvilág, 2005/12.* pp. 39–41.
Ardai Zoltán: *A macska nyolc éve. A csehszlovák „új filmről”.* In: *Tavasz és nyár között. A cseh és a szlovák „új hullám” antológiája* (szerk. Zalán Vince), Budapest: Budapest Film – Héttorony, 1990. pp. 5–17.
Makavejev-összeállítás. *Filmkultúra, 1990/2.* pp. 9–31.
Pápai Zsolt: *A historicizmus nyomorúsága és méltósága. Andrzej Wajda. A*

3. A modern filmformák válsága és a szerzői film halála.

Kovács András Bálint: *A modern film irányzatai. Az európai művészfilm, 1950–1980.* Budapest: Palatinus, 2005. pp. 402–412.

Kovács András Bálint: A történetek állása. *Filmvilág*, 1985/10. pp. 23–25.

Báron György: A film és a „hetvenes évek”. In: *Uő: Hollywood és Marienbad.* Budapest: Gondolat, 1986. pp. 19–43.

4. Modern és posztmodern között: a svájci és a német újfilm a hetvenes években.

Elsaesser, Thomas: *A német újfilm.* Budapest: Palatinus, 2004. pp. 247–320.

Muhi Klára – Perlaki Tamás: *Werner Herzog.* Budapest: Múzsák Közművelődési Kiadó, 1986.

5. A modernizmus utóvédharca 1.: a kínai ötödik generáció és a tajvani újhullám.

Kínai nyelvű populáris film: Hongkong és Tajvan.

Oxford Filmenciklopédia (szerk. Nowell-Smith, Geoffrey). Budapest: Glória, 1998. pp. 724–745.

Thompson, Kristin – Bordwell, David: *A film története.* Budapest: Palatinus, 2007. pp. 682–686.

Pápai Zsolt: Táncolni, gépfegyverszóra. John Woo portréjához. In: *Filmrendezőportrék* (szerk. Zalán Vince). Osiris Kiadó, Budapest, 2003. pp. 339–352.

Varró Attila: Szebb tegnap. Hongkongi filmtriád. *Filmvilág*, 2000/7. pp. 28–31.

6. A modernizmus utóvédharca 2.: a kortárs iráni film.

Báron György: Kamera, csadorban. Új iráni filmek. *Filmvilág*, 2001/5. 29–31.

A kortárs iráni film. *Metropolis*-összeállítás. 2006/3.

Bíró Yvette: Az élet, semmi más. Kiarostami. In: *Uő: Nem tiltott határátlépések.* Budapest: Osiris, 2003. pp. 159–176.

Csantavéri Júlia: Férfiak városa. Jafar Panahi. In: *Filmrendezőportrék* (szerk. Zalán Vince). Budapest: Osiris, 2003. pp. 321–338.

Kiarostami, Abbas: A valóság lámpásai. *Filmvilág*, 1997/8. pp. 29–32.

7. Új régiók a világ mozgókép-térképén: a nyugat-afrikai film példája.

Oxford Filmenciklopédia (szerk. Nowell-Smith, Geoffrey). Budapest: Glória, 1998. pp. 697–702.

Varró Attila: Az Édenkert peremén. Nyugat-Afrika filmjei. *Filmvilág*, 1999/2. pp. 38–41.

Thompson, Kristin – Bordwell, David: *A film története.* Budapest: Palatinus, 2007. pp. 577–579., 706–710.

8. Európai művészfilmes hatások a hatvanas–hetvenes évtized amerikai filmjeiben. Hollywoodi Reneszánsz.

Biskind, Peter: Hollywood ostroma. *Filmvilág*, 2004/12. pp. 10–16.

Antal István: Egy filmes újságíró: Robert Altman. *Filmkultúra*, 1982/5. 67–84.

Pápai Zsolt: Fellini az Álomgyárban. Kétszer Nyolc és fél. *Filmvilág*, 2008/9. pp. 10–13.

9. A Hollywoodi Reneszánsz alkonya és Új-Hollywood hajnala. A posztklasszikus blockbuster megszületése.

Pye, Michael – Myles, Linda: *Mozi-fenegyerek.* Gondolat, 1983. pp. 9–89.

Tarantino előtt (szerk. Nagy Zsolt). Budapest: Új Mandátum, 2000.

Scorsese-összeállítás. *Filmvilág*, 2005/6. pp. 18–29.

Kovács Marcell: Dupla vagy senki. Brian DePalma: Megszállottság. *Filmvilág*, 2003/5. pp. 34–36.

Thompson, Kristin – Bordwell, David: *A film története.* Palatinus, 2007. 715–731.

Pápai Zsolt: Bolond Pierrot Hollywoodba megy. *Filmvilág*, 2005/5. pp. 22–27.

10. Videoboom és klipesztétika. Új médiumok, technikai fejlesztések, stílusváltozások a hetvenes–nyolcvanas években.

Oxford Filmenciklopédia (szerk. Nowell-Smith, Geoffrey). Budapest: Glória, 1998. pp. 500–508.

Új képfajták-összeállítás. *Metropolis* 2001/4.

11. A filmes posztmodern (?). Műfaji destrukció és rekonstrukció.

Bíró Yvette: Irónia: igazi szabadság! In: Uő: *A rendetlenség rendje: film/kép/esemény*. Budapest: Cserépfalvi, 1996. pp. 122–128.

Bíró Yvette: A komor násztól a cogito interruptusig. In: Uő: *A rendetlenség rendje: film/kép/esemény*. Budapest: Cserépfalvi, 1996. pp. 100–109.

David Lynch. *Beszélgetések* (szerk. Rodley, Chris). Osiris, 2003. pp. 163–198.

12. A posztmodern kezdetei az európai filmben.

Angol barokk-összeállítás. *Filmvilág*, 1990/10. pp. 3–20.

Hirsch Tibor: *Bosun! Greenaway-jegyzetek*. Magyar Filmintézet, 1991.

Nánay Bence: A legutolsó új hullám. Peter Greenaway. In:

Filmrendezőportrék (szerk. Zalán Vince). Budapest: Osiris, 2003. pp. 123–145.
